

Identiteit, geloof en politiek

CDA Initiatiefgroep

Praktische Politieke Filosofie

14 maart 2012

Ontwikkeling mens, godsbesef en type samenleving, een historische schets

	Mens typologie	Datering	Godsbesef	Samenleving
	diverse menssoorten	4 mio tot 200.000 vC	onbekend	
	homo sapiens	+/- 200.000 vC	onbekend	In groepen rondtrekkend / grotbewoners
	jager – verzamelaar	120.000 vC	animisme / sjamanisme	groep wordt stam
	landbewerker – veehoeder	12.000 vC	voorouderverering / moeder-godin	dorpen
	stedeling	3.000 vC	polytheïsme	steden
	moderne mens	1700 nC	ontstaan wereldreligies / monotheïsme	(keizer)rijk / land
	universele mens	2100 nC	humanisme diverse ontwikkelingen / stromingen / atheïsme	huidige staten statenbond
			universeel humanisme ?	wereldgemeenschap

De evolutie van het menselijk godsbesef

- Ontwikkeling godsbesef hangt samen met ontwikkeling mens en maatschappij
- Er is sprake van een doorlopende ontwikkeling
- Geen strikt lineaire ontwikkeling, godsbesef kent eigen dynamiek
- Enkele huidige tendensen in NL / westerse wereld:
 - van God naar “het goddelijke”
 - individualisering: eigen beleving en definitie van het goddelijke
 - het goddelijke is niet veraf maar dichtbij
 - van goddelijke almacht naar goddelijke energie
 - van bovennatuurlijke naar (onbekende) natuurlijke kracht

Enkele cijfers

Traditioneel gelovig /

aanhanger van een van de (grote) wereldreligies:

- Wereld: meer dan 85 %
- Europa: ongeveer 60%
- USA, ongeveer 75 tot 80%
- In Nederland: ongeveer 25%

Daarnaast enorme diversiteit:

- atheïsme / deïsme / agnosten / “ietsisme” (in NL 40%)
- new age / scientology church / nieuwe spiritualiteit / esoterie
- geen lineaire ontwikkeling naar atheïsme
- explosie van spirituele / individuele geloofsovertuigingen
- humanisme blijkt een constante factor

Geloof en identiteit

- Identiteit: wie ben ik / wie zijn wij?
- Het geloof van mensen is een belangrijk onderdeel van hun identiteit
- In traditionele religies ontleen veel mensen een belangrijk deel (de “kern”) van hun identiteit aan het geloof
- In meer seculiere samenlevingen is dit beduidend minder het geval

Globalisering en internet maken de wereld kleiner.

Daardoor ontstaat geleidelijk een nieuwe, globale identiteit (mensbeeld):

- Wij zijn allemaal mensen; ieder mens is uniek
- Overeenkomsten in het mens-zijn worden herkend (naast culturele / individuele verschillen); overeenkomsten (b)lijken groter dan verschillen
- Op belangrijke levensvragen wordt vaker een meer mensgericht antwoord gegeven

Uitdagingen voor het CDA

- De belangrijkste grondslag van de politieke identiteit van het CDA is het “christen” zijn
- Gebaseerd op de Bijbel en het “traditioneel” gelovig zijn
- Is het mogelijk deze krachtige, eeuwenoude grondslag te verbinden met hedendaagse individuele vormen van geloofsbeleving ?
- Hoe kan het CDA in dat kader deze grondslag hertalen en herbronnen naar huidig maatschappijbeeld in NL?

Dit is een enorme uitdaging.

Het lijkt moeilijk, maar het is mogelijk door:

- meer focus aan te brengen op -en inspiratie te putten uit- het leven van Jezus als mens
- het benadrukken van een humane, globale visie op mens en maatschappij
- het meer verbinden van Christen zijn en Humanist zijn

Waarom Humanisme?

- Het Humanisme kent een lange, invloedrijke traditie (vanaf de middeleeuwen, o.a. Erasmus / Spinoza)
- Het baseert zich op universele waarden zoals menselijke waardigheid, tolerantie en verantwoordelijkheid
- Het doet een beroep op mensen om samen invulling en zin aan het leven te geven
- Zelfontplooiing, samenwerking en respect voor de medemens zijn belangrijke uitgangspunten
- Een humanist stelt de mens centraal en erkent de grote waarde die religie voor mensen heeft
- Een humanistische visie kan mensen over grenzen van culturen, religies en landen heen verbinden

Door zich actief open te stellen voor een meer humanistische visie op mens en maatschappij kan het CDA:

- Het fundament / de oorsprong van haar christelijke levensbeschouwing (de Bijbel) in het politieke handelen als voornaamste uitgangspunt blijven hanteren
- (want in de praktische politieke filosofie liggen christelijke waarden en de waarden van het humanisme in elkaars verlengde)
- **Kiezen en verbinden** met een vernieuwde politieke visie vanuit het radicale midden (het voorbeeld van Jezus is en blijft “radicaal”)
- Een nieuwe groep kiezers aanspreken vanuit algemeen christelijke / humanistische waarden
- Met nieuw en krachtig elan een moderne middenpartij worden, een partij **waarin mensen zich herkennen als mens (ongeacht hun geloof)**
- Een partij die het algemeen belang als basis neemt voor haar praktische politieke filosofie en haar politieke handelen

Kiezen en verbinden

- Waar een christen graag spreekt over God, spreekt een humanist liever over “het goddelijke” in de mens.
- In hun diepste wezen kunnen beiden zich vermoedelijk verenigen in de volgende gedachten:
 - *God is leven, en alles wat leven mogelijk maakt*
 - *God is liefde, en alles wat liefde mogelijk maakt*
- *Het ontkennen van de kracht van het goddelijke is een ontkenning van de kern van de menselijke identiteit.*

- Vragen ? (ter verduidelijking)

Drie stellingen

Inleiding stelling 1.

- “Het moderne individu moet zichzelf altijd als onderdeel van een groter geheel zien – als deel van een samenleving, een geschiedenis of een religie-, want slechts in relatie tot gedeelde, overkoepelende waarden kan men een authentiek bestaan ontwikkelen” (Charles Taylor).
- Dit citaat onderstreept twee krachtige tendensen:
 - enerzijds het streven naar een eigen, individuele en authentieke levensinvulling
 - en anderzijds het deel uitmaken van een groter geheel van gedeelde, overkoepelende waarden.

Stelling 1:

- Het **CDA** slaagt er onvoldoende in om vanuit haar huidige fundament (de Bijbel) een natuurlijke, herkenbare verbinding te maken naar zowel deze individuele als deze overkoepelende tendens. Haar boodschap spreekt met name die 25% van de Nederlanders aan die in de kern nog vrij traditioneel gelovig zijn. Daarmee dreigt vervreemding van de overige 75%. Dit is een ongewenste situatie voor een dynamische middenpartij die dicht bij de burgers in Nederland wil staan.

Stelling 2

Inleiding stelling 2

- Overkoepelende en gedeelde waarden zijn o.a. vervat in de Universele Rechten van de Mens. Meer dan ooit te voren zal “de geschiedenis van de mensheid” een samenhangend, overkoepelend en verbindend kader bieden voor zowel individu als gemeenschap, waar ook ter wereld.
- Alle mensen op aarde delen dezelfde wortels en maken deel uit van een grote mensenfamilie. Elk individu ervaart, versterkt door moderne media, middels steeds grotere en overlappende gemeenschapskringen een gevoel van verbondenheid met de medemens, wereldwijd.

Stelling 2:

- Er ontstaat geleidelijk een mondiale identiteit, een gedeeld mensbeeld dat alle bewoners van de aarde omvat. Het CDA zal bewuste keuzes moeten maken om de kern van haar eigen identiteit te laten corresponderen en verbinden met deze universele identiteit. Het christen zijn is hiervoor een goed vertrekpunt. Maar het zal op termijn een (te) beperkte basis blijken voor het maken van een actieve verbinding met deze mondiale tendens.

Stelling 3

Inleiding stelling 3

- Een politieke boodschap is krachtig indien er sprake is van een gedeelde, helder geformuleerde visie en daarop afgestemd leiderschap. In de huidige tijd is er meer dan ooit behoefte aan verbindend leiderschap. In de politieke arena blijken economische issues en de waan van alledag de boventoon te voeren. Opvattingen over normen en gedeelde waarden lijken daaraan ondergeschikt te zijn. Inspirerende vergezichten ontbreken.

Stelling 3

In de komende decennia zal politiek leiderschap weer meer gaan samenvallen met geestelijk leiderschap. Door de scheiding van kerk en staat is dit geestelijk leiderschap lang onderbelicht gebleven en ten onrechte geassocieerd met religieus leiderschap. Door zich open te stellen voor een meer humanistisch mensbeeld ontstaat voor het **CDA** een unieke mogelijkheid om aan dit geestelijk leiderschap opnieuw invulling te geven middels een inspirerende visie over menselijke waarden en menselijke verhoudingen.

